

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

REPUBLIKA SLOVENIJA

Elektronski nadzor in zasebnost na delovnem mestu

mag. Andrej Tomšič
namestnik informacijske pooblaščenke

Dnevi slovenske informatike 2011

Portorož, 19. april 2011

"Oh, can't complain."

Zasebnost in konflikt pravic

- **Delodajalci:**
  - Nadzor nad uporabo službenih sredstev in ravnanjem zaposlenih
  - Odkrivanje in preprečevanje disciplinskih prekrškov
  - Nadzor spoštovanja konkurenčnih prepovedi
  - Zloraba opreme v zasebne in druge namene
- **Zaposleni**
  - Pravica delavca do zasebnosti na delovnem mestu
  - Spoštovanje njegovega dostojanstva
  - Spoštovanje integritete in drugih osebnostnih pravic
- **Tretje osebe**
  - Komunikacija z “nadzorovanimi” zaposlenimi

Oblike nadzora nad zaposlenimi – konfliktne situacije

- osebno in psihološko testiranje, raziskovanje osebnostnih lastnosti, religioznih in drugih prepričanj
- nadzor nad prihodom in odhodom z delovnega mesta (evid. kartice, biometrija ipd.)
- splošni video nadzor nad delom in gibanjem delavca
- nadzor nad telefonskimi klici in drug akustični nadzor (npr. snemanje sestankov)
- nadzor nad uporabo interneta (angl. *cyberslacking*)
- nadzor nad e-pošto
- nadzor nad uporabo vhodno-izhodnih naprav (tipkovnica, miška, zaslon...)
- nadzor nad lokacijo oziroma gibanjem delavca znotraj službenih prostorov
- nadzor nad gibanjem delavca pri uporabi službenih vozil (npr. GPS)
- nadzor nad delavčevo prehrano in morebitnimi odvisnostmi (npr. testiranje glede uživanja drog)
- nadzor nad oblačenjem, obnašanjem in druženjem delavcev

Izbira?

Automatically Record Everything They Do On The Internet

FOR HOME & SMALL BUSINESS

NEW!

Powerful Monitoring, Extreme Ease of Use

Records Every Exact Detail of their PC and Internet Activity.

PC Magazine Editors' Choice

Spector Pro combines powerful monitoring features with extreme ease of use, making it the ideal choice for home users and small businesses. Records emails, chats, IMs, keystrokes, web sites, plus provides screen snapshots, internet blocking and danger alerts.

[MORE INFO](#)

[BUY NOW](#)

UPDATED!

Remote Monitoring Software

Knowing **EVERYTHING** They Do Online is as Easy as Checking Your Email.

Remote Monitoring

Install eBlaster on the computer you wish to monitor and start receiving copies of every email sent and received on that PC.

-- PLUS --

Receive complete transcripts of all chat conversations and instant messages that take place on the monitored PC.

All sent to YOUR Email address.

[MORE INFO](#)

[BUY NOW](#)

FOR CORPORATE NETWORKS

Corporate
Network Edition

Record, Archive and Review your Employees' PC and Internet Activity.

Spector CNE records your employees' emails, chats, web sites visited and keystrokes typed. Whether you monitor ten employees or thousands, you'll be able to remotely deploy, manage and configure Spector CNE over your company's network.

[MORE INFO](#)

Company-Wide
Monitoring

Know What All Your Employees Are Doing Online by Viewing Simple Reports and Charts.

Features

Automatically
Records All:

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

REPUBLIKA SLOVENIJA

The screenshot displays the 'Activity Monitor' application window. The title bar reads 'Activity Monitor - [Admin - Connected]'. The menu bar includes 'File', 'Edit', 'View', 'Log', 'Window', and 'Help'. The toolbar contains various icons for file operations and monitoring. The main area is divided into several panes:

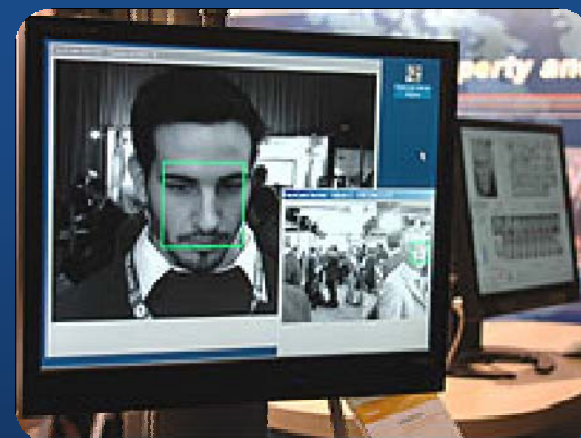
- Remote Agents:** A list of agents including John, Designer, Andrew, Alex, Admin, and Accounting.
- Admin - Connected:** A central pane showing a remote desktop view of a Windows XP desktop. Open applications include Outlook Express (Inbox), Microsoft Word (Document1), and Microsoft Internet Explorer (Yahoo!).
- Tasks Pane:** A right-hand pane with sections for:
  - Remote Agent:** Agent Properties..., Change Agent Passwor, Delete Agent from list..., Install Agent..., Uninstall Agent...
  - Offline Logging:** Get Agent Log file..., Get Agent Screenshots, Get Agent Files..., Get Scheduled From All, Export Log Files...
  - View:** Update Agent List, Switch to Full Screen, Activity Monitor Option: Customize View..., Windows XP Look, Office 2003 Look, Tile Horizontally, Tile Vertically, Close All Monitoring Wir, Read Help.

At the bottom, a taskbar shows icons for 'Keystrokes', 'Screen', 'Applicati...', 'Foregrou...', 'Internet', and 'Remote ...'. A status bar at the very bottom reads 'For Help, press F1'.

Pravica do zasebnosti na delovnem mestu v ZDA

- V ZDA je prostorska, komunikacijska in informacijska zasebnost zunaj doma slabo varovana.
  - **Samoregulacija** naj bi bila **zadostna**.
- Iz ameriške sodne prakse izhaja, da lahko **kot pogoj za zaposlitev** delodajalci **zahtevajo soglasje za nadzor** v kakršnemkoli obsegu in v tem primeru je **nadzor zaposlenega povsem zakonit**.
- Delodajalci v ZDA redno posegajo v zasebnost svojih zaposlenih, **to pravico pa jim domnevno daje lastništvo nad delovno opremo**. Glede na odločitve ameriških sodišč se zdi, da država njihovo početje legitimira.

Pravica do zasebnosti na delovnem mestu v EU

- **Konvencija Sveta Evrope** o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov Strasbourg, 1981
- **Direktiva 95/46/ES** z dne Evropskega parlamenta in Sveta o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov OJ L 281 , 23/11/1995
- **Direktiva 2002/58/ES** Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah)
- V Evropi so sodišča glede zasebnosti komunikacij na delovnem mestu **bolj naklonjena zaposlenim kot v ZDA.**
- Načeloma velja obveznost delodajalca, da zaposlene vsaj obvesti o možnosti nadzora na delovnem mestu.

Sodna praksa v EU

- **Evropsko sodišče za človekove pravice** v primeru **Halford** proti Veliki Britaniji iz leta 1997 v zvezi s kršitvijo 8. člena EKČP
  - policija je nadzorovala službeni telefon svoje uslužbenke, da bi zbrala gradivo za svojo obrambo v postopku zaradi diskriminacije; ESČP je izrecno zapisalo, da zaposleni na delovnem mestu upravičeno pričakuje zasebnost.
- **Kasacijsko sodišče Francije** v primeru Societe Nikon France, SA v. **Onof** iz leta 2001
  - “delodajalec, ki bere sporočila, ki jih zaposleni pošilja ali sprejema prek službenega računalnika, krši temeljne pravice delavca, kot jih določa 8. člen Evropske konvencije o človekovih pravicah... To velja ne glede na to, ali je bil delavec vnaprej seznanjen, da službenega računalnika ne sme uporabljati v neslužbene namene... Podjetje ali druge ustanove ne smejo biti mesta, na katerih bi delodajalci arbitrarno in brez omejitev izvajali svoje diskrecijske pravice; ne smejo postati okolja totalnega nadzora, v katerih temeljne človekove pravice nimajo veljave... Menimo, da je splošna popolna prepoved uporabe e-pošte v neslužbene namene nerealna in krši pravno načelo sorazmernosti.”
- Vprašajmo se...

Ureditev v RS

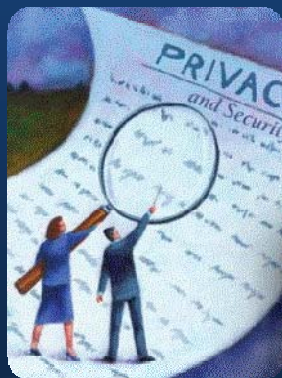
- **Ustavno varstvo**
  - 35., 36., 37., 38., 39., in 41. člen Ustave RS
- V Sloveniji noben zakon izrecno ne opredeljuje pravice delodajalca do posega v zasebnost zaposlenega.
- **Zakon o delovnih razmerjih (ZDR)**
  - 44.čl.: delodajalec mora spoštovati in varovati delavčevo osebnost ter upoštevati in štiti delavčevo zasebnost; 45., 46. čl.
- **Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1)**
  - 14., 24.,25. čl. – zavarovanje osebnih podatkov
  - 74., 75.,77. čl. – pogoji za uvedbo videonadzora v delovnih prostorih
  - 78.-81. čl. – biometrijski ukrepi
- ZEPDSV, ZJU
- Komunikacijska zasebnost – 37. člen ustave (izjemoma ZEKom, ZKP, ZSOVA)
- Prometni in lokacijski podatki uživajo enako stopnjo varnosti in zaupnosti kot vsebina komunikacije (integralni del komunikacije)

Interni akti o zavarovanju osebnih podatkov in interne politike varne uporabe IKT

- Bistvena so jasno postavljena „pravila igre“
- 2. odst. 25. čl. ZVOP-1:
  - Upravljavci osebnih podatkov v svojih aktih predpišejo postopke in ukrepe za zavarovanje osebnih podatkov ter določijo osebe, ki so odgovorne za določene zbirke osebnih podatkov, in osebe, ki lahko zaradi narave njihovega dela obdelujejo določene osebne podatke.

▪ Varnostne politike

- Politika uporabe storitev interneta (svetovni splet, e-pošta, ftp...)
- Politika uporabe elektronskih dokumentov
- Politika uporabe in nameščevanja programske ter strojne opreme
- Politika uporabe aplikacij
- Politika uporabe varnostnih mehanizmov
- ipd.

Interni akti - priporočila

- Temeljna načela: Popolnost, transparentnost, natančnost, nedvoumnost, zakonitost, ustavna dopustnost!
- Tudi če NE dopuščate zasebne rabe, **interni pravilnik ne sme postati blanketna norma za nadzor!**
- **Tehnično omejevanje vnaprej, ne pa naknadno preverjanje!**
  - npr. omejevanje določenih URL naslovov, velikost in formata priponk
- Zaposlenim ponudite orodja za **ločevanje zasebnega in službenega** (če dovoljete zasebno rabo)
  - Mape "Zasebno" (pri pošti in na pomnilniških medijih).
- Komunikacija med pravnimi službami in IT oddelki je nujna, sicer...
- Primeri nedopustnih določb:
  - »Uporaba interneta s strani zaposlenih se lahko nadzira«.
  - »V okviru rednih vzdrževalnih pregledov ali po naročilu odgovorne osebe informatik pregleduje dostope posameznikov do različnih spletnih naslovov in izdela poročilo pregleda dostopanja do svetovnega spleta.«

Priporočila (2)

- **Elektronska pošta in dostop do interneta**

- Seznam obiskanih spletnih strani po uporabniku predstavlja zbirko osebnih podatkov!
- Tehnično omejevanje vnaprej, ne pa naknadno preverjanje!
- Npr. omejevanje določenih URL naslovov, velikost in formata priponk

- **Mobilni / službeni telefoni: določitev limita**

- Če posameznik prekorači limit, naj pridobi razčlenjeni račun (*) in nato dokazuje službeno porabo
- Če prekoračitve limita ni, naj se ne preverja seznama klicev

- **Tiskalniki**

- Tudi tiskalniki lahko ustvarjajo zbirke osebnih podatkov uporabnikov
- Npr. hramba podatkov o naslovu dokumenta, URL spletne stani ipd.
- Če je zasebna poraba problem, je priporočljiv režim limita tiskanja (npr. vezava na uporabniško kartico)

Kje je torej meja?

- **“Razumna mera zasebnosti”**
  - S čim imamo dejansko težave? **Z zasebnostjo ali s slabim vodenjem?**
  - Ne vodi v poslabšanje učinkovitosti, ne povzroča previsokih stroškov ali izgub
  - Deluje stimulatивно na zaposlene, na kakovost in učinkovitost dela, razvoj medsebojnih odnosov in pripadnosti organizaciji
  - Izogibanje “robotskemu” ravnanju in “mejnimi” situacijam
  - Nagrajevanje nadpovprečnih z večjo dopustno zasebnostjo
  - Še vedno tolikšna, da ne vodi k zlorabam
- **Jasno postavljena “pravila igre”**
  - Interni akti, upoštevanje zakonodaje in pravic tretjih oseb.
  - Nikoli prikriti nadzor!
- **Nujnost zakonske ureditve**
  - Finska, Nemčija
  - Slovenija?

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

REPUBLIKA SLOVENIJA

Hvala za vašo pozornost!

andrej.tomsic@ip-rs.si